

Završno izvješće

O PROVEDENOM POSTUPKU PRETHODNOG
VANJSKOG VREDNOVANJA PLANA RAZVOJA
GRADA OMIŠA DO 2030. GODINE

P·J·R
CONSULTING

SADRŽAJ

1. Sažetak	2
2. Uvod.....	3
3. Kontekst vrednovanja	4
4. Opis akta strateškog planiranja.....	5
4.1. Intervencijska logika, ciljevi i pokazatelji uspješnosti akta strateškog planiranja	5
4.2. Financijski okvir za provedbu akta strateškog planiranja	7
5. Metodološki pristup.....	9
5.1. Objašnjenje plana izvedbe vrednovanja i korištenih metoda.....	9
5.2. Problemi ili ograničenja metodološkog pristupa	10
6. Odgovori na evaluacijska pitanja	11
6.1. Analiza stanja	11
6.2. SWOT analiza	12
6.3. Strateški okvir i strateški projekti.....	13
7. Zaključci i preporuke	16

1. Sažetak

U listopadu 2022. godine gradonačelnik Grada Omiša donio je Odluku o pristupanju izradi Plana razvoja Grada Omiša do 2030. godine, što uključuje i izradu pripadajućih provedbenih akata, odnosno Akcijskog plana, Komunikacijske strategije i komunikacijskog akcijskog plana.

Plan razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. godine (dalje u tekstu: Plan razvoja) osnovni je srednjoročni akt strateškog planiranja razvoja jedinice lokalne samouprave kojim će se definirati posebni ciljevi i vizija razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. Ovaj dokument temelj je planiranja svih lokalnih razvojnih politika i projekata, kao i sredstvo kvalitetne komunikacije gradske uprave s građanima, poduzetnicima, ulagačima i posjetiteljima. Uz to, Plan razvoja predstavlja strateški okvir za ostvarenje održivog razvoja Grada Omiša kroz definiranje ključnih projekata, inicijativa i mjera financiranih sredstvima EU fondova, kao i lokalnog proračuna.

Sastavni dio procesa izrade Plana razvoja jest i provedba prethodnog vrednovanja, a što predstavlja neovisnu ocjenu procesa izrade ovog planskog dokumenta. Postupak vrednovanja pokrenuo je gradonačelnik Omiša donošenjem Odluke o pokretanju postupka prethodnog vrednovanja Plana razvoja Grada Omiša do 2030. godine od 4. travnja 2024. godine. Nadalje, 20. svibnja 2024. donesene su Odluka o osnivanju Tima za prethodno vrednovanje Plana razvoja Grada Omiša do 2030. godine i Odluka o osnivanju Odbora za prethodno vrednovanje Plana razvoja Grada Omiša do 2030. godine.

Proces prethodnog vrednovanja pratio je sve faze izrade Plana razvoja te se tako prvo preliminarno izvješće odnosilo na procjenu kompletnosti osnovne i SWOT analize, a vrednovani su unutarnji sklad analize stanja i svrhovitost SWOT analize, odnosno srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala koji iz njih proizlaze. Drugo, završno izvješće vrednovalo je cjelokupni sadržaj Plana razvoja koristeći kriterije važnosti, djelotvornosti i usklađenosti.

U završnom izvještaju evaluatori su dali ocjenu cjelokupnog dokumenta, s naglaskom na procjenu povezanosti stvarnih potreba utvrđenih analizom i planiranih ciljeva i prioriteta kojima će se ostvariti definirana vizija te vjerojatnosti za ostvarenje istih u planiranom vremenskom i financijskom okviru.

Ovo završno izvješće o provedenom postupku vanjskog vrednovanja, s odgovarajućim preporukama i smjernicama za manja dodatna poboljšanja koja ne utječu na kvalitetu Plana razvoja, donosi konačnu ocjenu Plana razvoja Grada Omiša do 2030. godine. Evaluatori zaključuju da Plan razvoja ispunjava sve ključne kriterije prethodnog vanjskog vrednovanja, uključujući usklađenost s razvojnim planovima viših razina, s posebnim naglaskom na Nacionalnu razvojnu strategiju RH do 2030. i Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.–2026.

2. Uvod

Za provedbu usluge prethodnog vrednovanja Plana razvoja, Grad Omiš, Naručitelj, ugovorio je PJR d.o.o., nastavno na provedeni postupak jednostavne nabave (evidencijski broj: KLASA: 406-04/24-01/14, URBROJ: 2181-7-04/3-24-1).

Prethodno ovom završnom izvješću 19. srpnja 2024. isporučeno je preliminarno izvješće, odnosno izvješće o napretku u prikupljanju i analizi podataka te privremenim zaključcima provedbe postupka vrednovanja.

Prethodno vrednovanje Plana razvoja provodilo se sukladno:

- Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14, 123/17, 118/18)
- Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine 123/2017, 151/22)
- Uredbi o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 37/2023)
- Pravilniku o provedbi postupaka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/2023)
- Pravilniku o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/2023).

Rad tijekom cjelokupnog procesa realizacije prethodnog vrednovanja izvršen je u potpunosti sukladno iznad navedenom zakonodavnom okviru. Svrha provedenog postupka vrednovanja bila je dati argumentiranu podlogu za poboljšanje Nacrta Plana razvoja te time u cjelini doprinijeti podizanju kvalitete izrađene konačne verzije Plana razvoja, kako bi se osiguralo da je isti u što većoj mjeri relevantna i koherentna, odnosno kako bi se osigurala neophodna osnova za njezinu djelotvornu (efektivnu) i učinkovitu (efikasnu) provedbu.

Završno izvješće strukturirano je sukladno Prilogu 1 Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Završno izvješće sadrži sljedeće dijelove:

Sažetak - navodi najvažnije rezultate vrednovanja i zaključke.

Uvod - sadrži informacije o strukturi izvješća i opisu postupka vrednovanja.

Kontekst vrednovanja – sadrži opis svrhe vrednovanja i načela koja se koriste u procesu vrednovanja.

Opis akta strateškog planiranja - daje osvrt na akt strateškog planiranja koji se vrednuje, uključujući prikaz intervencijske logike, ciljeva, financijskog okvira i pokazatelja uspješnosti akta strateškog planiranja.

Metodološki pristup – u ovom se poglavlju obrazlažu postupak provedbe vrednovanja i metode koje su korištene tijekom procesa vrednovanja. Uz navođenje ključnih pojmova obrazloženi su kriteriji vrednovanja uobičajeni za prethodno vrednovanje.

Odgovori na evaluacijska pitanja, odnosno nalazi vrednovanja – ovo poglavlje sadrži osvrt tima za vrednovanje na cjelinu procesa i zadnju verziju Nacrta Plana razvoja slijedom primjene svih uobičajenih kriterija evaluacije za ovu vrstu vrednovanja te navodi ključna evaluacijska pitanja na koje je vrednovanje dalo odgovore.

Zaključci i preporuke – sadrži zaključnu ocjenu konačne verzije zaprimljenog Nacrta Plana razvoja.

3. Kontekst vrednovanja

Kontekst prethodnog vrednovanja uključuje ranije naveden popis zakonskih i podzakonskih akata relevantnih za provedbu prethodnog vanjskog vrednovanja, kao i drugih dokumenata (smjernice, upute, priručnik) koje je izdalo Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, odnosno Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

Tijek postupka vrednovanja utvrđen je Planom vrednovanja koji je izradio Grad Omiš kao nositelj izrade Plana razvoja, a isti definira sadržaj i svrhu vrednovanja, vremenski raspored te metode koje će se koristiti za postupak vrednovanja.

Sukladno Pravilniku o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, postupak vrednovanja akata strateškog planiranja planira se i provodi u skladu sa sljedećim načelima:

1. **Načelo pravovremenosti** - postupak vrednovanja akata strateškog planiranja potrebno je planirati i provoditi u skladu s procesima upravljanja i donošenja odluka, na način koji omogućuje pravovremeno postupanje i primjenu preporuka tijekom izrade i provedbe akata te daljnjih procesa strateškog planiranja.
2. **Načelo razmjernosti** - postupak vrednovanja potrebno je planirati i provoditi u razmjeru s resursima planiranim za izradu i provedbu akata strateškog planiranja i opsegom provedbe javnih politika.
3. **Načelo neovisnosti** - postupak vrednovanja akata strateškog planiranja provode unutarnji ili vanjski stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnim za izradu i provedbu akata strateškog planiranja tijekom cijelog procesa vrednovanja, a uloga im je davanje nepristrane prosudbe i ocjene kvalitete procesa izrade, sadržaja te očekivanih i ostvarenih ishoda i učinaka provedbe akata strateškog planiranja.
4. **Načelo vjerodostojnosti** - postupak vrednovanja provodi se korištenjem pouzdanih i provjerljivih podataka, a nalazi i zaključci vrednovanja moraju biti potkrijepljeni provjerljivim dokazima.
5. **Načelo korisnosti** - postupak vrednovanja provodi se na način koji omogućava stjecanje novih znanja i utemeljeno i informirano donošenje odluka o poboljšanju kvalitete sadržaja akata strateškog planiranja, upravljanja njegovom provedbom te usmjeravanja procesa strateškog planiranja za naredno razdoblje.
6. **Načelo transparentnosti** - postupak vrednovanja provodi se na jasan i razumljiv način, a svi nalazi, zaključci i preporuke vrednovanja stavljaju se na raspolaganje ključnim dionicima i javnosti.
7. **Načelo partnerstva** - postupak vrednovanja provodi se u partnerstvu s ključnim dionicima, uzimajući u obzir vrstu i posebnosti pojedinog postupka vrednovanja, a partneri mogu biti angažirani putem institucionalnih oblika (npr. odbora, povjerenstava, radnih skupina, tematskih mreža) ili primjenom informiranja ili savjetovanja.

Za provedbu vrednovanja utvrđuju se kriteriji vrednovanja, odnosno isti su propisani spomenutim Pravilnikom kako bi se omogućila komparativna analiza svih razvojnih dokumenata u sustavu strateškog planiranja na nacionalnoj razini. Kriteriji vrednovanja čine okvir koji se primjenjuje kao osnova za donošenje neovisne usporedbe i ocjene tijekom provedbe svakog pojedinog postupka vrednovanja. Kriteriji vrednovanja primjenjuju se i prilagođavaju u skladu s vrstom i svrhom svakog pojedinog postupka vrednovanja, a kriteriji korišteni u ovom postupku vrednovanja detaljno su navedeni u poglavlju 5.

4. Opis akta strateškog planiranja

Proces izrade Plana razvoja uključivao je ključne faze: Izradu analize stanja i SWOT analizu te definiranje razvojnih potreba i potencijala; Izradu vizije i prioriteta razvoja odnosno strateškog okvira djelovanja; Razradu posebnih ciljeva i mjera s ključnim aktivnostima i projektima. Posebni ciljevi i prioritete cjelokupnog teritorijalnog razvoja utvrđeni su u suradnji i suglasju s gradskim vlastima, kao i s predstavnicima javnog, privatnog i civilnog sektora procesom participativnog uključivanja dionika.

Proces strateškog planiranja razvoja uključio je i javnost kroz održane fokus grupe na kojima su posebno prikupljeni kvalitativni podatci. Time su lokalni dionici razvoja imali priliku iskazati svoj pogled i ideje vezane uz osnovne probleme, prepreke i izazove te snage i mogućnosti razvoja Grada. Provedbom sektorskih fokus grupa identificirani su razvojni izazovi, potrebe i potencijali budućeg razvoja Grada, a rezultati ostvareni participativnim procesom integrirani su u analitički pregled razvoja te su poslužili kao podloga za strukturiranje strateškog okvira budućeg razvoja.

Pozivi su poslani ciljanim subjektima e-mail-om, a dodatno je Poziv na sudjelovanje zainteresiranoj javnosti objavljen na službenim mrežnim stranicama Grada Omiša. Participativne aktivnosti uključile su približno 65 osoba iz javnog, privatnog i civilnog sektora, a odnosile su se na provedbu šest fokus grupa koje su se održale 21. listopada 2022. u prostorijama Ilirskog sjemeništa u Omišu. Organizator fokus grupa bio je Grad Omiš kao nositelj izrade Plana razvoja.

Provedene fokus grupe bile su:

- FOKUS GRUPA 1 – Razvoj društva
 - FG 1.1. – Razvoj obrazovanja
 - FG 1.2. – Razvoj kulture
 - FG 1.3. – Razvoj zdravstva, socijalne skrbi i sporta
- FOKUS GRUPA 2 – Razvoj gospodarstva
- FOKUS GRUPA 3 – Održivost prostora.

Dodatno je izrađen i upitnik za sve sudionike participativnih radionica i za one koji nisu mogli doći, a putem kojeg su se mogli dostaviti dodatni komentari, prijedlozi i primjedbe.

Rezultat provedenih participativnih radionica/fokus grupa sažet je u Izvještaju koji je objavljen na službenim mrežnim stranicama Grada Omiša¹, a isti detaljno popisuju prednosti, izazove i potencijale koji su identificirani za svaku od iznad navedenih područja fokus grupa.

Grad Omiš dostavio je evaluatorima popis subjekata na koje je poslan poziv za sudjelovanje na fokus grupama te je zaključak evaluatora da su obuhvaćeni svi relevantni dionici koji mogu pružiti uvid u trenutno stanje i razvojne potrebe za svako od područja fokus grupa.

4.1. Intervencijska logika, ciljevi i pokazatelji uspješnosti akta strateškog planiranja

Procesom izrade Plana razvoja utvrđena je sljedeća vizija Grada Omiša: *Grad prostorne raznolikosti, kvalitetnog življenja i jednakih mogućnosti, očuvanih resursa, otpornog i inovativnog gospodarstva temeljenog na načelima održivosti*. Tako definirana vizija razgranata je hijerarhijskom mrežom na prioritete i posebne ciljeve:

¹ <https://omis.hr/gradska-uprava/upravna-tijela/upravni-odjel-za-gospodarstvo-i-drustvene-djelatnosti/gospodarstvo/strateski-dokumenti/plan-razvoja-grad-omisa-2022-2030/>

Prioritet 1: Povećanje kvalitete života

- Posebni cilj 1.1.: Poticaj demografskoj obnovi kroz osiguravanje kvalitetnih uvjeta života i rada, osobito za mlade
- Posebni cilj 1.2.: Poboljšani i teritorijalno uravnoteženi sustavi socijalne skrbi i zdravstva
- Posebni cilj 1.3.: Dostupne i kvalitetne društvene usluge za razvoj aktivne zajednice i osnaživanje društvene participacije

Prioritet 2: Otpornim i inovativnim gospodarstvom do održivog modela napretka

- Posebni cilj 2.1.: Stvaranje konkurentnog i učinkovitog gospodarstva, uz jačanje malog i srednjeg poduzetništva te poduzetničkog okruženja
- Posebni cilj 2.2.: Razvoj inovativnog i diversificiranog turizma te pametnog primarnog sektora

Prioritet 3: Održivo gospodarenje prirodnim resursima i poboljšanje kvalitete okoliša

- Posebni cilj 3.1.: Zaštita i održiva valorizacija temeljnih prostornih vrijednosti
- Posebni cilj 3.2.: Grad zelene, sigurne i otporne infrastrukture i održivih sustava
- Posebni cilj 3.3.: Očuvan okoliš uz učinkovitu komunalnu infrastrukturu i usluge

Prioritet 4: Povezivanjem i pametnim rješenjima do umrežavanja i razvoja

- Posebni cilj 4.1.: Održiva mobilnost u službi protočnijeg i sigurnijeg prometa
- Posebni cilj 4.2.: Digitalizacija, suradnja i partnerstvo za razvoj sustava dobrog upravljanja

Za svaki su od posebnih ciljeva u Planu razvoja definirane mjere i aktivnosti čijom se provedbom doprinosi ostvarenju posebnih ciljeva, kao i ključni pokazatelji ishoda. Tablica u nastavku prikazuje pokazatelje ishoda te njihove polazne i ciljane vrijednosti.

Tablica 1. Pokazatelji ishoda Plana razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. godine

Naziv pokazatelja	Mjerilo	Polazna vrijednost (2023.)	Cijlana vrijednost (2030.)
Posebni cilj 1.1. Poticaj demografskoj obnovi kroz osiguravanje kvalitetnih uvjeta života i rada, osobito za mlade			
<i>Godišnja stopa emigracije (OI.02.3.07)</i>	<i>Stopa</i>	-11,5	-5
<i>Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja (OI.02.2.60)</i>	<i>Broj</i>	14 (odjela)	17 (odjela)
Posebni cilj 1.2. Poboljšani i teritorijalno uravnoteženi sustavi socijalne skrbi i zdravstva			
<i>Rashodi za zdravstvo JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.5.51)</i>	<i>EUR/st.</i>	5,7 (2022.)	8
<i>Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.3.63)</i>	<i>EUR/st.</i>	28,3 (2022.)	35
Posebni cilj 1.3. Dostupne i kvalitetne društvene usluge za razvoj aktivne zajednice i osnaživanje društvene participacije			
<i>Udio udruga koje promiču sport i zdrav način života u ukupnom broju aktivnih udruga (OI.02.13.38)</i>	<i>%</i>	37,1	38
<i>Broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području županije (OI.02.8.49)</i>	<i>Broj posjetitelja</i>	20.620 (2020.)	30.000
<i>Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku (OI.02.8.48)</i>	<i>EUR/st.</i>	66,67 (2022.)	70
Posebni cilj 2.1. Stvaranje konkurentnog i učinkovitog gospodarstva, uz jačanje malog i srednjeg poduzetništva te poduzetničkog okruženja			
<i>Srednja i mala poduzeća, % ukupnog broja poduzeća (OI.02.4.04)</i>	<i>%</i>	88,1 (2020.)	92

Broj aktivnih tvrtki na 1000 stanovnika (OI.02.4.24)	Broj poduzeća/1.000 st.	23,3 (2020.)	28
Posebni cilj 2.2. Razvoj inovativnog i diversificiranog turizma te pametnog primarnog sektora			
Subjeki upisani u Upisnik poljoprivrednih proizvođača (OI.02.12.77)	Broj	528 (2022.)	535
Indeks turističke razvijenosti JLS (OI.02.8.50)	Indeks	30,8	33
Posebni cilj 3.1. Zaštita i održiva valorizacija temeljnih prostornih vrijednosti			
Rashodi za zaštitu okoliša na području JLS, po stanovniku (OI.02.6.62)	EUR	1,3 (2022.)	7,50
Posebni cilj 3.2. Očuvan okoliš uz učinkovitu komunalnu infrastrukturu i usluge			
Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku (OI.02.10.34)	EUR	41,3 (2022.)	45,00
Broj obnovljenih brownfield objekata	Broj	-	3
Posebni cilj 3.3. Očuvan okoliš uz učinkovitu komunalnu infrastrukturu i usluge			
Stopa odvojenog sakupljanja komunalnog otpada u organizaciji JLS (OI.02.16.103)	%	21 (2020. g.)	70,00
Ostvareni gubici u vodovodnoj mreži (OI.02.6.65)	%	približno 55	40,00
Posebni cilj 4.1. Održiva mobilnost u službi protočnijeg i sigurnijeg prometa			
Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon (OI.02.11.44)	Broj	-	4
Broj prometnih nesreća (OI.02.11.43)	Broj	196 (2022.)	150,00
Posebni cilj 4.2. Digitalizacija, suradnja i partnerstvo za razvoj sustava dobrog upravljanja			
Broj novih e-usluga za građane (OI.02.7.35)	Broj	-	3
Udio kućanstava priključenih na širokopolasni internet	%	61,00	70,00
Broj udruga civilnog društva na 10.000 stanovnika (OI.02.13.30)	broj udruga/1.000 stanovnika	137	140

4.2. Financijski okvir za provedbu akta strateškog planiranja

Indikativni financijski okvir prikazuje predviđena sredstva potrebna za ostvarenje posebnih ciljeva unutar provedbenog razdoblja 2024.-2030., kao i mogućih planiranih izvora financiranja ciljeva. Nadalje, indikativan financijski plan prikazuje i alokaciju troškova za utvrđene projekte u cijelom razdoblju provedbe Plana razvoja.

Potpuni indikativni financijski okvir definiran je kroz zaseban dokument Akcijskog plana.

Tablica 2. Sažeti prikaz indikativnog financijskog okvira, EUR

R.br.	Naziv cilja /mjere /APP	Ukupno procijenjena vrijednost (2024.-2030.)
1.	Povećanje kvalitete života	33.066.251,10
1.1.	Poticađ demografskoj obnovi kroz osiguravanje kvalitetnih uvjeta života i rada, osobito mladih	12.088.586,85
1.1.1.	Smanjenje negativnih demografskih trendova	2.655.000,00
1.1.2.	Unaprjeđenje odgojno-obrazovne funkcije i kapaciteta primarnog obrazovanja	6.948.086,85
<i>strateški projekt</i>	<i>Rekonstrukcija objekta za dječji vrtić Srijane</i>	<i>796.336,85</i>
1.1.3.	Poticanje usklađivanja potreba diversificiranog gospodarskog razvoja i strukovnih programa	1.565.500,00
1.1.4.	Jačanje zapošljivosti i podrška radu lokalnih dionika u razvoju zapošljivosti	920.000,00
1.2.	Poboljšani i teritorijalno uravnoteženi sustavi socijalne skrbi i zdravstva	7.751.000,00
1.2.1.	Modernizacija socijalne skrbi i socijalnih usluga, uz naglasak na izvaninstitucionalnu skrb	1.695.000,00
1.2.2.	Poboljšanje dostupnosti zdravstvene skrbi te kvalitete zdravstvenih usluga	6.056.000,00
1.3.	Dostupne i kvalitetne društvene usluge za razvoj aktivne zajednice i osnaživanje društvene participacije	13.226.664,25
1.3.1.	Razvoj atraktivnog urbanog prostora kroz unaprjeđenje sportsko-rekreacijskih sadržaja	3.676.664,25
<i>strateški projekt</i>	<i>Izgradnja pomoćnog igrališta u sklopu Gradskog stadiona Anđelko Marušić-Ferata i izgradnja atletske staze uz postojeći središnji teren</i>	<i>1.061.782,47</i>

R.br.	Naziv cilja /mjere /APP	Ukupno procijenjena vrijednost (2024.-2030.)
strateški projekt	Sanacija i uređenje Sportskog centra Punta	172.539,65
1.3.2.	Razvoj atraktivnog urbanog prostora kroz unaprjeđenje kulturnih sadržaja	4.450.000,00
1.3.3.	Razvoj ostale društvene infrastrukture i sadržaja za lokalne zajednice	5.100.000,00
2.	Otpornim i inovativnim gospodarstvom do održivog modela napretka	19.469.091,31
2.1.	Stvaranje konkurentnog i učinkovitog gospodarstva, uz jačanje malog i srednjeg poduzetništva te poduzetničkog okruženja	7.691.298,29
2.1.1.	Poticanje poduzetničkih pothvata	6.131.298,29
strateški projekt	Izgradnja inkubatora za mlade poduzetnike na području Grada Omiša	796.336,85
strateški projekt	Komunalno uređenje gospodarske zone Gata i gospodarske zone Kostanje	3.848.961,44
2.1.2.	Podrška razvoju pametnog i zelenog gospodarstva	1.560.000,00
2.2.	Razvoj inovativnog i diversificiranog turizma te pametnog primarnog sektora	11.777.793,02
2.2.1.	Moderan primarni sektor utemeljen na inovacijama	3.276.000,00
2.2.2.	Stvaranje prepoznatljive turističke destinacije temeljene na lokalnim proizvodima te inovativnim selektivnim oblicima turizma	5.200.793,02
strateški projekt	Uređenje biciklističke/pješačke/trim staze od Omiša do Radmanovih mlinica	3.450.793,02
2.2.3.	Podrška ulaganjima u infrastrukturu za unaprjeđenje kvalitete turizma	2.600.000,00
2.2.4.	Podrška ulaganjima u infrastrukturu za unaprjeđenje kvalitete turizma	701.000,00
3.	Održivo gospodarenje prirodnim resursima i poboljšanje kvalitete okoliša	47.450.977,37
3.1.	Zaštita i održiva valorizacija temeljnih prostornih vrijednosti	5.653.165,83
3.1.1.	Održiva valorizacija kulturne i prirodne baštine u svrhu očuvanja i razvoja turističke ponude	4.452.765,83
strateški projekt	Rekonstrukcija tvrđave Peovica (Mirabela)	3.583.515,83
3.1.2.	Unaprjeđenje sustava upravljanja zaštićenim krajobrazom kanjona Cetine	816.000,00
3.1.3.	Unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša, uz zaštitu i promicanje vrijednosti prirodne baštine i krajobraza	384.400,00
3.2.	Grad zelene, sigurne i otporne infrastrukture i održivih sustava	21.388.596,55
3.2.1.	Povećanje otpornosti na klimatske promjene i rizike uz unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja	9.007.956,13
strateški projekt	Sanacija stijenske mase iznad naselja Omiš	2.654.456,13
3.2.2.	Očuvanje zelenog urbanog okoliša uz razvoj zelene infrastrukture	5.482.000,00
3.2.3.	Prenamjena brownfield područja	6.898.640,42
strateški projekt	Izgradnja nove zgrade gradske uprave s javnim sadržajima	6.636.140,42
3.3.	Očuvan okoliš uz učinkovitu komunalnu infrastrukturu i usluge	20.409.214,99
3.3.1.	Razvoj i unaprjeđenje učinkovitog i održivog sustava opskrbe energije	4.492.950,89
strateški projekt	Modernizacija javne rasvjete	1.459.950,89
3.3.2.	Razvoj i unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje	12.584.407,06
strateški projekt	Izgradnja objekata odvodnje otpadnih voda i poboljšanja komponente vodoopskrbe unutar aglomeracije Omiš	4.114.407,06
3.3.3.	Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	3.331.857,04
strateški projekt	Izgradnja građevinskog reciklažnog dvorišta	1.327.228,08
strateški projekt	Izgradnja kompostane	895.878,96
4.	Povezivanjem i pametnim rješenjima do umrežavanja i razvoja	30.628.338,50
4.1.	Održiva mobilnost u službi protočnijeg i sigurnijeg prometa	28.024.038,50
4.1.1.	Unaprjeđenje prometne povezanosti cestovnom mrežom, uključujući sustav za upravljanje i sigurnost u prometu	3.022.228,08
strateški projekt	Spajanje Ulice fra Stjepana Vrlića s Državnom cestom D8	1.327.228,08
4.1.2.	Unaprjeđenje sustava javnog gradskog i prigradskog prijevoza i jačanje multimodalne funkcije	21.056.810,42
strateški projekt	Uređenje vezova za brodove na ušću rijeke Cetine	3.981.684,25
strateški projekt	Uređenje javnog parkinga Omiš - istok	2.654.456,17
4.1.3.	Razvoj i unaprjeđenje sustava održive i mikro-mobilnosti	3.945.000,00
strateški projekt	Izgradnja dužobalne biciklističke staze i šetnice Brzet-Ravnice	1.000.000,00
4.2.	Digitalizacija, suradnja i partnerstvo za razvoj sustava dobrog upravljanja	2.604.300,00
4.2.1.	Učinkovita javna uprava i administracija	1.321.000,00
4.2.2.	Osnaženje kapaciteta i suradnje među svim akterima razvoja	747.300,00
4.2.3.	Razvoj i unaprjeđenje telekomunikacijske infrastrukture te povećanje pokrivenosti internetom	536.000,00
	UKUPNO:	130.614.658,28

Za provedbu Plana razvoja planirano je ukupno 130.614.658,28 EUR u periodu 2024. – 2030. godine. Najveći iznos sredstava usmjeren je prema prioritetu 3. Održivo gospodarenje prirodnim resursima i poboljšanje kvalitete okoliša što je u skladu s utvrđenom vizijom Grada Omiša, a to je Grad prostorne raznolikosti te očuvanih resursa.

Ukoliko se ukaže potreba za prilagodbom Akcijskog plana, predviđena je mogućnost ažuriranja indikativnog financijskog okvira na godišnjoj razini u skladu s mogućnostima lokalnog proračuna i ostalim dostupnim izvorima financiranja te u skladu s rezultatima procesa praćenja i provedbe Plana razvoja Grada Omiša.

5. Metodološki pristup

Postupak vanjskog vrednovanja uključio je sve ključne odredbe definirane Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Sukladno članku 14. Pravilnika prethodno vrednovanje je neovisna ocjena i usporedba usklađenosti izrade nacrtu prijedloga akata strateškog planiranja s načelima i metodologijom sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem iz Zakona. Prethodno vrednovanje provodi se tijekom izrade akata strateškog planiranja, a preporuke ovog vrednovanja integriraju se u nacrtu prijedloga akata strateškog planiranja prije pokretanja postupka savjetovanja sa zainteresiranom javnošću. Prethodno vrednovanje osigurava relevantnost prijedloga nacrtu akata strateškog planiranja te odabir primjerenih pokazatelja uspješnosti koji omogućuju praćenje provedbe, izvješćivanje i daljnje vrednovanje akata strateškog planiranja.

Ključni koraci tijekom postupka vrednovanja Plana razvoja bili su sljedeći:

- provjera metodologije izrade i strukture finalnog Nacrta Plana razvoja u odnosu na Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 37/2023)
- ocjena kvalitete identificiranih razvojnih potreba i potencijala kao osnove za definiranje strateškog okvira
- ocjena intervencijske logike te provjera jesu li posebni ciljevi postavljeni na logičan način
- provjera hijerarhije ciljeva i mjera
- ocjena opisa projekata te utvrđenih mjerljivih pokazatelja ishoda i rezultata provedbe Plana razvoja
- procjena kvalitete konzultacijskog procesa – ocjena razine uključenosti svih relevantnih dionika (partnerske konzultacije) u odlučivanje tijekom procesa izrade Plana razvoja te ocjena stvarnog doprinosa dionika/partnera njegovoj izradi
- ocjena i prijedlozi za poboljšanje svih poglavlja Plana razvoja uz primjenu kriterija važnosti, djelotvornosti i usklađenosti.

Tim za vrednovanje je tijekom provedbe postupka vrednovanja održao tri izlaganja Odboru za vrednovanje. Prvo izlaganje sadržavalo je početno izvješće s početnim nalazima, obrazloženjem metodologije prikupljanja i analize podataka, pitanjima za vrednovanje i planom rada tima za vrednovanje. Drugo izlaganje sadržavalo je izvješće o napretku u prikupljanju i analizi podataka te privremenim zaključcima provedbe postupka vrednovanja. Treće izlaganje sadržavalo je nacrt izvješća o provedbi postupka vrednovanja, sa zaključcima i preporukama.

5.1. Objašnjenje plana izvedbe vrednovanja i korištenih metoda

Tijekom prve faze vrednovanja tijekom izrade Plana razvoja, u kojoj je izvršena procjena kompletnosti **osnovne i SWOT analize**, primijenjeni su kriteriji **važnosti** (relevantnosti) i **usklađenosti** (koherentnosti), a vrednovani su unutarnji sklad analize stanja i svrhovitost SWOT analize, odnosno srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala koji iz njih proizlaze.

U prvom preliminarnom izvješću evaluatori su utvrdili da je postignut sklad analize stanja, SWOT analize i definiranih srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala koje su razvidne iz same analize stanja kao i SWOT analize te da isti predstavljaju kvalitetan temelj za daljnju razradu Plana razvoja. Evaluatori su detaljno analizirali nacrt analize stanja, a komentari na isti dostavljeni su kao prilog preliminarnom izvješću. Većina komentara na SWOT analizu odnosila se na dopunu ili preoblikovanje postojećih navoda radi veće jasnoće, zatim povezivanju određenih navoda koji se odnose i/ili upućuju na isto te uključivanju dodatnih navoda temeljem zaključaka iz analize stanja.

Evaluatori su dali konkretne prijedloge za izbacivanje ili drugačije formuliranje takvih navoda, kao i korigiranje manjih nedosljednosti i kontradiktornosti te sugerirali nadopune i preciznije formulacije, kako bi se postigla dodatna jasnoća i konzistentnost SWOT analize, a iste je Izrađivač adekvatno uvažio.

Drugu i završnu fazu vrednovanja tijekom izrade Plana razvoja predstavlja ovo izvješće, a ista je izvršena tijekom srpnja i kolovoza 2024. i vrednovala je **strateški okvir i cjelokupni sadržaj** Plana razvoja koristeći kriterije **važnosti, usklađenosti i djelotvornosti (efektivnosti)**.

U skladu s fazom vrednovanja, odnosno činjenicom da se ovdje radi o vrednovanju tijekom izrade Plana razvoja, koristili su se sljedeći kriteriji vrednovanja:

- **Važnost** (relevantnost), kojom se utvrđuje jesu li ciljevi akta strateškog planiranja definirani u skladu s razvojnim potencijalima i potrebama korisnika, postoji li opravdanje za daljnji nastavak provedbe akata strateškog planiranja u odnosu na prvotno utvrđene razvojne potencijale i potrebe korisnika te jesu li ciljevi definirani u skladu sa načelima sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem.
- **Usklađenost** (koherentnost), kojom se utvrđuje unutarnja i vanjska usklađenost akata strateškog planiranja. Unutarnja usklađenost odnosi se na doprinos provedbi javnih politika i usklađenost s ostalim aktima strateškog planiranja iz djelokruga javnog tijela. Vanjska usklađenost podrazumijeva usklađenost s ciljevima Nacionalne razvojne strategije, ciljevima akata strateškog planiranja drugih javnih tijela te provedbom javnih politika koje su s njima povezane.
- **Djelotvornost** (efektivnost), kojom se utvrđuje opravdanost izrade i provedbe akata strateškog planiranja u odnosu na ishode i učinke koje provedba akata strateškog planiranja treba postići ili je postigla. Djelotvornost podrazumijeva ostvarivanje utvrđenih ciljeva i provedbu akata strateškog planiranja s minimalnim troškovima, odnosno postizanje najboljih ishoda i učinaka u odnosu na raspoložive resurse.

U postupku vrednovanja tijekom izrade Plana razvoja koristile su se uobičajene metode i alati koji su vezani za načela vrednovanja. Njihova primjena omogućila je nepristranost rezultata vrednovanja i olakšala realizaciju svrhe vrednovanja. Korištene metode su sljedeće:

- Analiza dostavljenih nacрта Plana razvoja Grada Omiša
- Analiza podataka iz sekundarnih izvora
 - Desk analiza popratnih strateških dokumenata, literature i informacija relevantnih za izradu Plana razvoja Grada Omiša
- Analiza načina uključivanja (lokalnih) dionika i rezultata partnerskih konzultacija
 - Analiza poziva na radionice, tjekca radionica i rezultata istih
- Analiza održanih sjednica Koordinacijskog i Partnerskog vijeća Grad Omiša.

5.2. Problemi ili ograničenja metodološkog pristupa

Primjena metodološkog pristupa u praksi podrazumijeva i neke moguće probleme i ograničenja prilikom realizacije prethodnog vrednovanja, kao što su primjerice kašnjenja u dostavi nacрта Plana razvoja i/ili popratne dokumentacije, problemi u pribavljanju relevantnih dokumenata i podataka, neadekvatna suradnja s Naručiteljem i slično. Tijekom provedbe ovog vrednovanja nisu se pojavili problemi koji bi utjecali na tijek ili kvalitetu vrednovanja, a evaluatori posebno pohvaljuju neposrednu i pravovremenu komunikaciju s Naručiteljem vrednovanja i pravovremenu dostavu sve potrebne dokumentacije i informacija.

6. Odgovori na evaluacijska pitanja

Kao osnova za formuliranje evaluacijskih pitanja korišteni su kriteriji vrednovanja i Plan vrednovanja, sukladno njihovoj primjenjivosti u kontekstu trenutnog opsega i faze vrednovanja. Evaluacijska pitanja navedena su u nastavku i razvrstana prema pojedinim većim cjelinama, koje predstavljaju logičke faze izrade Plana razvoja.

6.1. Analiza stanja

Prati li struktura analize stanja smjernice za izradu analize stanja?

Je li u dosadašnjem postupku izrade Plana razvoja ispoštovan partnerski pristup?

Temelji li se analiza stanja na relevantnim i pouzdanim izvorima podataka?

Sadrži li analiza stanja kombinaciju kvantitativnih i kvalitativnih podataka u ocjeni stanja i identifikaciji razvojnih problema?

Pružila li analiza stanja s identificiranim razvojnim potrebama i potencijalima kvalitetan temelj za utvrđivanje posebnih ciljeva?

Metodologija procesa izrade Plana razvoja uključivala je provedbu analize stanja i trendova na području Grada kako bi se identificirali izazovi, potrebe i potencijali, a koji su potom nadopunjeni podacima dobivenima iz procesa participativnog planiranja. Evaluatori su utvrdili da se analiza temelji na multidisciplinarnom pristupu i identificira glavne trendove u društvu, gospodarstvu i prostoru, tj. urbanom okruženju kroz analizu kvalitativnih i kvantitativnih podataka prikupljenih iz različitih izvora i zaključili da je ista izrađena na način da pruža strukturiranu podlogu za definiranje razvojnih potreba i potencijala, odnosno razradu strateškog okvira.

Postupak izrade Plana razvoja adekvatno je ispoštovao partnerski pristup tako što su ključni dionici pozvani da se uključe u proces izrade analize stanja, odnosno imali su utjecaj na isti. Za dionike gospodarskog, javnog i civilnog sektora organizirane su participativne radionice/fokus grupe na kojima su mogli iznijeti svoje prijedloge i komentare na strateški dokument. Fokus grupe bile su tematski podijeljene na: FG 1. – Razvoj društva, FG 2. – Razvoj gospodarstva i FG 3. – Održivost prostora. Rezultat provedenih participativnih radionica/fokus grupa sažet je u Izvještaju koji je objavljen na službenim mrežnim stranicama Grada Omiša.

Tablica 3. Održane radionice (fokus grupe)

FOKUS GRUPA	TERMIN I BROJ SUDIONIKA	SAŽETAK TEMA
Fokus grupa 1: Razvoj društva	21. listopada 2022. (26 sudionika)	Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu odgoja i obrazovanja, srednjeg i visokog školstva, cjeloživotnog obrazovanja i dr.
<ul style="list-style-type: none"> FG1.1: Razvoj obrazovanja 		Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu kulture, umjetničkog stvaralaštva, kulturne baštine, izgradnja, rekonstrukcija, adaptacija kulturne infrastrukture i dr.
<ul style="list-style-type: none"> FG1.2: Razvoj kulture 		Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu zdravstva, socijalnih pitanja i skrbi, usluga i infrastrukture, sporta i rekreacije i dr.
<ul style="list-style-type: none"> FG1.3: Razvoj zdravstva, socijalne skrbi i sporta 		
Fokus grupa 2: Razvoj gospodarstva	21. listopada 2022. (15 sudionika)	Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu poslovnog okruženja i poduzetništva, potporne poslovne infrastrukture, obrtništva, tržišta rada, turizma, industrije, poljoprivrede i drugih gospodarskih grana i dr.

FOKUS GRUPA	TERMIN I BROJ SUDIONIKA	SAŽETAK TEMA
Fokus grupa 3: Održivost prostora	21. listopada 2022. (17 sudionika)	Identifikacija izazova, potreba i potencijala (SWOT input) u segmentu komunalne infrastrukture, prometa, javnog prijevoza, mobilnosti, zaštite okoliša i prirode, javnog urbanog prostora i dr.

Preporuka je evaluatora održati kontinuiranu komunikaciju s i informiranja relevantnih dionika i tijekom provedbe Plana razvoja, kako bi se osigurala podrška za provedbu planiranih aktivnosti i projekata te dobivale ažurne informacije o trenutnim potrebama i učincima provedbe.

Analiza stanja izrađena je detaljno, bazirana na opsežnim, relevantnim i ažuriranim podacima, koji ukazuju na gospodarske, ekološke, klimatske, demografske i socijalne izazove s kojima se predmetno područje, odnosno grad Omiš suočava. Za izradu analize stanja korištena je kombinacija kvantitativnih i kvalitativnih metoda za dobivanje podataka.

Za određene je dijelove analize stanja predloženo da se dopune i preoblikuju te su, u tom kontekstu, izneseni prijedlozi od strane evaluatora, što je Naručitelj i adekvatno uvažio.

Mišljenje je evaluatora da izrađena analiza stanja s identificiranim razvojnim potrebama i potencijalima pruža jasnoću u zaključcima i predstavlja dobar temelj za daljnje analize i razradu strateškog okvira koja je uslijedila.

6.2. SWOT analiza

Jesu li SWOT analizom uočeni ključni razvojni problemi i potencijali te vanjske prilike i prijetnje za daljnji razvoj Grada Omiša?

Jesu li svi elementi SWOT analize jasno formulirani, dobro sadržajno strukturirani i jesu li vidljiva ikakva ponavljanja ili kontradiktornosti?

Je li postignut sklad analize stanja, SWOT analize i srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala?

Odražava li SWOT analiza u dovoljnoj mjeri najnovije razvojne teme, a kako bi postojala nužna podloga za prioritete i mjere?

Obzirom na opširnost analize postojećeg stanja, izrađivač Plana razvoja izradio je pojedinačne SWOT analize za svako od pod-područja unutar definiranih područja analize (društvo, gospodarstvo, stanje u prostoru i upravljanje razvojem), što se ocjenjuje kao pozitivno prije svega iz razloga jasnoće sadržaja i lakšeg povezivanja zaključaka iz analize stanja i SWOT analize te kasnije definicije strateškog okvira.

Prilikom vrednovanja najviše konkretnih komentara na SWOT analizu bilo je usmjereno na dopunu ili preoblikovanje postojećih navoda radi veće jasnoće, zatim povezivanju određenih navoda koji se odnose i/ili upućuju na isto te uključivanju dodatnih navoda temeljem zaključaka iz analize stanja. Evaluatori su dali konkretne prijedloge za izbacivanje ili drugačije formuliranje takvih navoda, kao i korigiranje manjih nedosljednosti i kontradiktornosti te sugerirali nadopune i preciznije formulacije, kako bi se postigla dodatna jasnoća i konzistentnost SWOT analize, što je Naručitelj adekvatno uvažio.

Evaluatori zaključuju da su SWOT analizom uočene i procijenjene sve značajne razvojne potrebe i razvojni potencijali Grada Omiša te da je postignut sklad analize stanja, SWOT analize i identificiranih srednjoročnih razvojnih potreba i potencijala s obzirom da su svi navodi snaga, slabosti, prilika i prijetnji u SWOT analizi imali uporište u interno konzistentnoj analizi stanja. Stoga možemo zaključiti da su zadovoljeni kriteriji važnosti (relevantnosti) i usklađenosti (koherentnosti) Plana razvoja, pošto su svi

njegovi do sad izrađeni dijelovi međusobno usklađeni, komplementarni i povezani, a zaključci imaju uporište u provedenim analizama.

6.3. Strateški okvir i strateški projekti

U kolikoj su mjeri definirani ciljevi u skladu s realnim potrebama, odnosno jesu li predložena strategija i ciljevi relevantni?

Jesu li ciljevi, prioriteta i mjere dobro formulirani, jasni i logički povezani?

Postoji li sinergija između ciljeva i između mjera?

Jesu li pokazatelji prikladni za praćenje provedbe mjera i ostvarenja prioriteta i ciljeva?

Jesu li financijska izdvajanja prikladna i realna za ostvarenje intervencija i jesu li u skladu s veličinom ciljeva, prioriteta i mjera? U kojoj mjeri je vjerojatno da će ciljevi biti ostvareni uzevši u obzir utvrđena financijska sredstva?

Odražavaju li strateški projekti u dovoljnoj mjeri najnovije razvojne teme ključne za razvoj?

Jesu li strateški projekti prepoznali i jesu li usuglašeni s ključnim prednostima, prilikama, slabostima i prijetnjama prepoznatim u prethodnim fazama planiranja?

Jesu li strateški projekti komplementarni i postoji li sinergija među njima?

Jesu li očekivani učinci realni?

Je li jasno na koji će se način pratiti i vrednovati provedba Plana razvoja?

Odabrani prioriteta, odnosno posebni ciljevi koji iz istih proizlaze, usklađeni su sa zaključcima analize stanja i SWOT analize te definiranim prednostima, izazovima i potencijalima dobivenim od fokus grupa, odnosno sve je identificirane razvojne potrebe i potencijale moguće svrstati u neki od posebnih ciljeva. Predloženi strateški okvir uzima u obzir vanjske trendove i izazove koji se svakodnevno nameću.

Ključne riječi na kojima se temelji vizija razvoja Grada Omiša su „kvaliteta življenja“, „jednake mogućnosti“, „očuvani resursi“, „otporno i inovativno gospodarstvo“, „načela održivosti“. Analizirajući vizije i razvojne smjerove drugih strateških dokumenata višeg reda na nacionalnoj i EU razini, kao i usmjerenja nove kohezijske politike, možemo zaključiti da su područja na kojima će se temeljiti daljnji razvoj Grada Omiša dobro identificirana, prate razvojne smjerove EU i doprinose konkurentnosti ovog područja.

Intervencijska logika Plana razvoja adekvatno je formulirana, prioriteta javnih politika i posebni ciljevi koji iz njih proizlaze temelje se na prepoznatim potrebama i potencijalima i dovoljno su široko postavljeni da mogu obuhvatiti sve identificirane razvojne potrebe i potencijale.

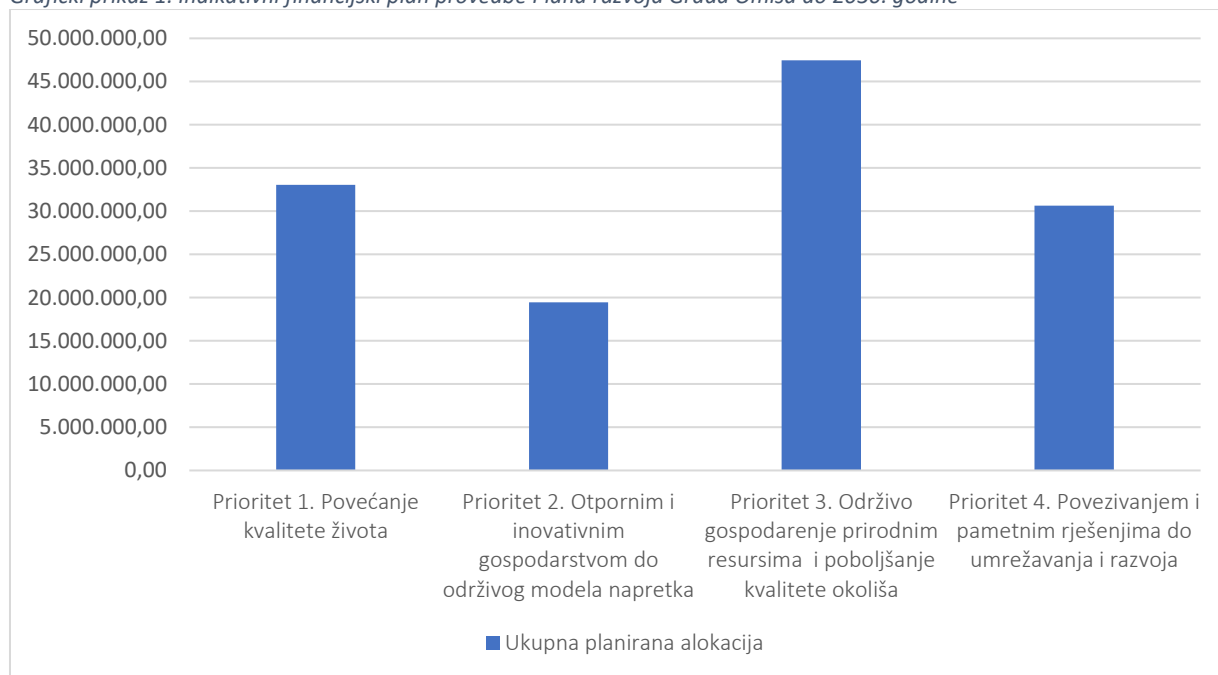
Plan razvoja razrađuje svaki pojedini posebni cilj u kontekstu njegove svrhe, izazova na koji odgovara, opisa cilja te navođenja mjera, aktivnosti i ključnih pokazatelja ishoda. Posebni ciljevi dovoljno su sveobuhvatni u odnosu na adresirane probleme te ukazuju želju za poboljšanjem stanja u odnosu na trenutno.

Odabrani prioriteta i posebni ciljevi interno su konzistentni te se u metodološkom smislu u potpunosti oslanjaju na analizu stanja. Strateški projekti odgovaraju na ključne prednosti, prilike, slabosti i prijetnje prepoznate u prethodnim fazama izrade Plana razvoja, a za postizanje veće razine njihove komplementarnosti predlaže se razmotriti integriranje popratnih ili soft aktivnosti/projekata koji bi ojačali komplementarnost između različitih projekata i izravnije mogli pridonijeti pružanju odgovora na ključne razvojne izazove.

U okviru razrade strateškog okvira, osim samih pokazatelja iz Biblioteke pokazatelja, za pojedine posebne ciljeve utvrđeni su dodatni pokazatelji koji pomažu preciznijem praćenju provedbe Plana razvoja. Odgovarajući pokazatelji predstavljaju ključni element intervencijske logike obzirom da predstavljaju vezu između planiranih i ostvarenih rezultata i trebali bi omogućiti mjerenje utjecaja Plana razvoja na promatrano područje – Grad Omiš.

Akcijski plan za provedbu Plana razvoja detaljno raspisuje iznose i izvore sredstava po godinama (do 2030.) po svakom cilju, mjeri i projektu, kao i provedbene dionike, što omogućuje detaljnu analizu planiranih ulaganja. U nastavku je grafički prikazana raspodjela planiranih sredstava iz Akcijskog plana prema prioritetima financiranja, a detaljnija raspodjela prikazana je ranije u Tablici 2.

Grafički prikaz 1. Indikativni financijski plan provedbe Plana razvoja Grada Omiša do 2030. godine

Izvor: nacrt Akcijskog plana; obrada autora

Evaluatori zaključuju da je u trenutnoj verziji Plana razvoja i njegovih priloga jasno prikazano na koji način će se financirati provedba predviđenih mjera, kao i da je financijski okvir postavljen na zadovoljavajući način i planirani su optimalni troškovi kako bi se ostvarili zacrtani ciljevi.

Čak 72% planiranih sredstava kao izvor financiranja predviđa pomoći Europske unije, što je izloženo rizicima uspješnosti povlačenja ovih sredstava koji su uvjetovani kapacitetima svih dionika uključenih u ove postupke na županijskoj i na nacionalnoj razini, ali i dinamičnim raspisivanjima EU poziva, koji često odstupaju od inicijalnih planova.

Na temelju cjelokupnog vrednovanja i odgovora na ostala evaluacijska pitanja, iskustva nositelja provedbe Plana razvoja, kao i činjenice da Plan razvoja u svom Akcijskom planu definira izvore financiranja za provedbu, može se zaključiti da se očekuje postizanje očekivanih učinaka u planiranom razdoblju te se pozitivno ocjenjuje njegova djelotvornost.

Naglasak je potrebno staviti na stupanj spremnosti potrebne projektno-tehničke dokumentacije, posebice s obzirom da trenutni plan provedbe strateških projekata sadrži ukupno 17 projekata, od kojih njih 4 (23,5%) planiraju za neposrednu realizaciju, njih 9 (53%) planira se realizirati u srednjoročnom razdoblju, a 4 strateška projekta (23,5%) planiraju se za dugoročno razdoblje. Od strateških projekata koji se planiraju za neposrednu realizaciju 1 nema spremnu projektno-tehničku dokumentaciju, odnosno izrada iste je u tijeku (Uređenje biciklističke/pješačke/trim staze od Omiša do Radmanovih mlinica; izrada projektno-tehničke dokumentacije je u tijeku, za što su realizirana bespovratna sredstva iz NPOO).

Ukupno gledajući, od 17 strateških projekata, njih 7 (41%) ima izrađenu projektno-tehničku dokumentaciju, za njih 4 (24%) je izrada projektno-tehničke dokumentacije u tijeku, dok je 6 strateških projekata (35%) tek na razini ideje. Preporuka je evaluatora da se ulože dodatni naponi u pravovremeno ishođenje potrebne dokumentacije i dozvola za one projekte za koje ista još nije ishođena, posebice projekte čija se realizacija planira u srednjoročnom razdoblju te da se, kad je god to moguće, izrada dokumentacije financira iz bespovratnih sredstava (što također pretpostavlja pravovremeno planiranje i kontinuirano praćenje dostupnih mogućnosti financiranja).

Plan razvoja jasno je postavio okvir za praćenje i vrednovanje njegove provedbe, a koji je usklađen sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17) i vezanim zakonskim aktima.

Sukladno zakonskom okviru, Grad Omiš dužan je na godišnjoj razini tijekom faze provedbe Plana razvoja izrađivati izvješća o provedbi. Izvješća evaluiraju doprinos ostvarenju pokazatelja, odnosno procjenjuju ostvarenje navedenih pokazatelja. Lokalni koordinator tako jednom godišnje obavještava regionalnog koordinatora i provedbi akta strateškog planiranja. Nakon predaje Izvješća, Grad Omiš će na svojim web stranicama objaviti Izvješće kako bi ono bilo javno dostupno. Temeljem izvješća o provedbi, moguće su prilagodbe provedbenog (akcijskog) plana kako bi se osigurala uspješnija provedba dokumenta, a u skladu s mogućnostima financiranja pojedinih posebnih ciljeva, mjera i aktivnosti. Slijedom navedenog, evaluatori zaključuju da su jasno postavljeni mehanizmi praćenja i vrednovanja provedbe Plana razvoja, a na nositelju provedbe je da propisane mehanizme i koristi te osigura pravovremeno i adekvatno praćenje i vrednovanje provedbe Plana razvoja, kao i korištenje nalaza koji proizlaze iz aktivnosti praćenja i vrednovanja za njegove eventualne izmjene.

7. Zaključci i preporuke

Vrednovanje Plana razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. godine temeljilo se na korištenju propisanih kriterija vrednovanja, a postupak vrednovanja odvijao se kroz niz koraka i svi ključni prijedlozi tima za vrednovanje raspravljani su s Izrađivačem, odnosno nositeljem izrade tijekom postupka vrednovanja, nastavno na dostavljena izvješća.

U proces izrade Plana razvoja bio je uključen široki krug relevantnih dionika kroz participativni pristup, odnosno sudjelovanje na participativnim radionicama i upitnik za dostavu dodatnih komentara i prijedloga, putem kojih su mogli dati svoj doprinos. Dodatni komentari i konačne povratne informacije opće javnosti očekuju se kroz postupak javnog savjetovanja.

Plan razvoja koncipiran je na način da je vidljiva intervencijska logika te su ciljevi i prioriteti strateškog dokumenta utemeljeni na stvarnim potrebama i razvojnim potencijalima i opravdani u odnosu na potrebe. Strateški projekti također su utemeljeni u analizi stanja, odnosno stvarnim potrebama, međusobno su komplementarni i planirani su za neposrednu, srednjoročnu i dugoročnu realizaciju sukladno prioritetima i predviđenim mogućnostima (su)financiranja.

Temeljem uvida u zadnji cjelovit nacrt Plana razvoja vidljivo je da su usvojeni brojni komentari i sugestije evaluatora, dok je za neusvojene komentare nositelj izrade evaluatorima pružio adekvatna obrazloženja.

Slijedom obrazloženog u ovom Izvješću, evaluatori smatraju da Plan razvoja Grada Omiša za razdoblje do 2030. godine predstavlja kvalitetan akt strateškog planiranja usmjeren podizanju kvalitete života na ovom području s doprinosom ciljevima EU.

Nakon uvažених preporuka prethodnog izvješća, u ovom završnom izvješću navode se opće preporuke koje su usmjerene na provedbu Plana razvoja, a to su pravovremeno ishođenje potrebne dokumentacije i dozvola kako bi se strateški projekti u što kraćem vremenskom periodu doveli do visokog stupnja spremnosti i bili spremni za eventualnu prijavu na EU izvore financiranja i implementaciju te osiguravanje učinkovite suradnje i koordinacije svih relevantnih dionika tijekom provedbe Plana razvoja u svrhu komplementarnosti projekata i maksimizacije njihovih pozitivnih učinaka.